

ANJA
SNELLMAN

WSOY

KAIKKIEN
TOIVEIDEN
KYLÄ

ANJA
SNELLMAN

*Kaikkien
toiveiden kylä*

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© ANJA SNELLMAN JA WSOY 2018
ISBN 978-951-0-40578-9
PAINETTU EU:SSA

Kreetalle

*To mikro einai oraio.
Pieni on kaunista.*

*Kalepa ta kala.
Kaunis on vaikeaa.*

On kyliä

On kyliä ja on kyliä. Joidenkin kylien sadonkorjuujuhlassa lauletaan ikivanhoja hymnejä viljanjumalille, toisissa marssitaan miekat välkähdellen muinaisia taisteluja muistellen. Joissakin kylissä uuden matkailusesongin alkua juhlitaan ilotulituksin, toisissa kaikki tienviitat käännetään maaliskuun öinä väärinpäin. On tulvakyliä ja on viinikyliä. On kaivoskyliä ja on laventelipeltojen kyliä. Jotkut kylät ovat kuuluisia luolistaan, toiset runoilijoistaan. Joihinkin kyliin mennään syömään terveellisiä ruokia, toisissa sukellaan myyttien alkuhämärään. On kyliä, joissa kuumat maatuulet puhaltavat ja on vilpoisien vuorituulien kyliä. On murheellisten muistomerkkien varjoisia kyliä, on rannikoiden kutsuvien valojen kyliä. On kyläpahasia, joiden nimiä ei löydy kartalta tai oppaista.

Kreetalainen Pneuman kylä oli kukoistuksensa aikoina liki kolmensadan asukkaan tihentymä sinisen meren ja valkokuippuisten vuorten välissä. Kapeiksi kärryteiksi ja vuohenpoluiksi muuttuvia reheviä rinteitä, vesiputouksia, luolia, korppikotkia, sumuisia aamuja, sypressien tuoksua.

Alueella on löydösten perusteella arveltu olleen jo minolaista asutusta ja myöhemmin antiikin aikana varhaiskristillistä asujaimistoa. Venetsialais- ja osmanivallan vuosina kylä oli vaikea-

kulkuisen sijaintinsa vuoksi yksi saaren vastarinnan keskuksesta. Pneuman pitkäikäisistä, vuohenmaitoa juovista ja ketterästi vuoripoluilla liikkuvista asukkaista osa on aina pitänyt itseään sfakialaisina, kreetalaisista sisukkaimpina ja kiivaimpina vapautensa puolustajina.

Kun saksalaiset laskuvarjojoukot toukokuussa 1941 valtasivat Pneuman ilmasta käsin, sen ankaraa vastarintaa tehneet asukkaat kerättiin toriaukiolle ja surmattiin. Muutamia kyläläisiä ehti piiloutua alueen lukuisiin luoliin ja maanalaisiin onkaloihin.

Sodan jälkeen kylä rakennettiin uudelleen, sen asukkaita osallistui sisällissodan taisteluihin, sen poikia ja tyttäriä kuoli sotilajuntan vankiloissa. Sen tuottamaa hunajaa ja öljyä ovat käyneet maistelemassa sittemmin tuhannet turistit.

Pneuman kylän tarina muistuttaa monia kaltaisiaan. On ollut valloittajien armeijoita ja sisäisiä selkkauksia, on ollut rappion ja kukoistuksen aikoja. On syntynyt toiveita ja visioita, on tullut köyhyyttä ja toivottomuutta.

Pneumalla on, kuten kylillä tapaa olla, sielu. Siksipä kylät eivät katoa, vaikka ne tyhjenisivät. Kylät ovat muutakin kuin ihmistensä historia: eläimet, puut, kivet, tuulet, tuoksut ja maisemat.

Missä synnyt, siellä on syli. Kylä on syli. *Ena chorio mia angalia.*

I

Punainen sade

TOUKOKUU 2018, LUOTEIS-KREETA

Lepakko räystäskolossaan

Agavea alkaa kesken pissimisen yskittää. Hän nousee hitaasti keppiinsä tukien, seisoo hetken tasapainoa tavoitellen jalat harallaan, vetää pumpulihousut ylös, antaa mustan puvunhelman pudota, kopauttaa nyrkillä rintakehäänsä ja poimii ruusunvarsien sekaan pudonneen granaattiomenan.

Kellanharmaa kani vilahtaa koloonsa, mokoma riesa taas ollut ruusujen kimpussa, niin paksu ettei kohta mahdu koloihinsa. Tuli-sipa iso tornipöllö ja nappaisi. Agave naksauttaa raskaan hedelmän pintaa veitsen luisella päällä ja laittaa sen sitten esiliinansa taskuun. Mieleen muistuu jostain kaukaa, äidinäiti Valerian äänellä sanottua: kuulepas tyttö, kun otat yhdeksän veripunaisen hedelmän siementä, niin sydämesi valittu säpsähtää ajattelemaan sinua ja saapastelee kuin pakotettuna ikkunasii alle ja siihen jää. Ja toinenkin tieto, sellainen minkä Agave kuuli Valerian kuiskaavan jollekulle avunpyytäjälle: kun keräät kaksikymmentäyksi raa’an granaatti-hedelmän siementä, juot ne viimeiseksi illalla viinietikan kanssa, niin seuraavana iltana ei-toivottua lasta ei enää ole.

Pyhä Eufemia Kaikkienylistämä Khalkedonilainen, pitkänomainen pyhimys, köpöttelee pihan poikki pörröinen tuhkanharmaa selkärakka pystyssä, töpökkä harjahäntä viuhtoen ja päristää turpaansa. Agave kohottaa katseensa, nuuhkii ilmaa, tarttuu toisella kädellä kylkeensä ja oikaisee selkäänsä. Mokomakin ahne aamuvirkku aasi, haluaa hetioitis tuoreita yrtejä ja öljyisiä leivänkannikoita. Matalat pilvet ovat haihtuneet, taivas hehkuu vaaleana. Valkotaivas valkotaivas verta ennustaa.

Valerian juttusille tultiin kaukaakin, alakylistä ja vuorten takaa, kauas oli levinnyt sana. Hautajaisissaan Valeriaa kutsuttiin Valkoisten vuorten oraakkeliiksi, koko kylä naapuritaajamia myöten suri, puhuttiin yöhön saakka isoilla sanoilla. Isoäiti ennusti vielä viimeisinä aikoinaan sängyllä maatessaan: tummia aikoja, kummia aikoja, kylmiä tuulia, paleltuneita ruusuja, ihmisten paatumista, kylien hiljenemistä.

Luoteistuuli pyyhkii eukalyptuspuita, lehtien vaaleat pinnat vilkuttavat hopeisina. Keisarinviitta väpättää laventelien ja salkoruusujen yllä. Ruostunut tuuliviiri vingahtelee veitsipajan katolla kuin koiranpentu. Hanhikorppikotkat parveilevat Erakkopaimenen luolan tienoilla jo monettako päivää, mitähän kiertelevät, livennyt vuohiko siellä lienee, jäniksiä eivät jaksaisi noin ahkerasti päivystä. Helikoptereitakin on näkynyt, Agave on yrittänyt nähdä onko niillä sammutusvesiä mukanaan, toukokuulla harvoin missään palaa.

Agave pitelee kylkeään. Vihloo, reumatismi se siellä tutusti odottelee vuoroaan. Niveliä kolottaa. Selkäranka nakshtelee.

Kuivia oksia koko vanha nahkapussi täynnä, joku pikku lintu siellä seassa vielä väpättää. Huokaus. *Mera me ti mera*. Päivä kerrallaan.

Menettekös sieltä vaappumasta, hornanleijat! Agave huitoo korppikotkille käyräpäisellä sauvallaan, niin että veitsi putoaa vyötäröllä olevasta nahkavyöstä. Hän nostaa sen, asettelee paikolleen esiliinan alle ja tuntee pari pisaraa, maahan läiskähtelee punertavia pilkkuja; tulihan se Saharan tervehdys, nyt jo toistamiseen toukokuulla. Mistähän pilvestä nämäkin satavat? Agave tähyilee taivaalle, tunnustelee toisella kädellä veistä ja toisella sileää hedelmää taskussaan. Enää ei sanota sadetta Gaddafin tervehdykseksi. Ei ole enää Gaddafiakaan. Ei ole enää häntäkään, mutisee Agave puoliääneen.

Joku mies kävi edellisten punaisten pisaroiden aikaan, kaksi tai kolme päivää sitten kysymässä, onko arvoisa mummo nähnyt tai kuullut mitään erityistä, outoja ääniä, valoja? Vai onkohan siitä jo viikon päivät, mies yllätti etelärinteen mutkassa, tuli pölypilven keskeltä mustissa vaatteissaan, Agaven sydän muljahti ja kaikkein ikävimmät muistot paiskautuivat mieleen niin että polvia heikkotti. Mies asteli edestakaisin autonsa vieressä, jonka oli pysäyttänyt Agaven rakentaman pienen muistokappelin luokse, katseli vuoroin punaisten pilkkujen täplittämää autoaan, vuoroin Agavea, vuoroin muistoalttaria ja puhui koko ajan poskipuhelimeen. Samalla kiikaroi isoilla mustilla kiikareillaan sinne tänne.

Adonis haukkui vimmatusti ja Agave piteli sitä kaksin käsin kaulan ympäri solmitusta työtakin vyöstä kiinni. Mies katseli koiraa epäillen ja kysyi, mikäs koira se tuommoinen on, shakaalin

näköinen? Mies puhui nopeasti niin kuin nuoret puhuvat. Piti laittaa toista kättä korvan taakse.

Agave muistaa edelliskerran kun samaisessa mutkassa pölypilvestä pelmahti ulos parvi kutsumattomia vieraita, ateenalaiset nuoret, joka toinen sana englantia, harppoivat sinne tänne ja puhuivat niin kuin kirjoituskoneen nakutus, vuorenhuippuja, rotkoja, vaelluksia, kantajia, eväitä, papattivat niin kuin Agavea ei olisi ollutkaan, kaahasivat suoraan torin keskelle niin että kanat melkein heittivät henkensä säikähdyksestä. Vieraat eivät vähällä uskoneet, kurkkivat kaivoonkin, kirkkoon ja kaikkialle. Huudattelivat, ottivat kuvia, juoksentelivat pitkin poikin. Onneksi Agave oli nähnyt niiden pölyvanan jo kaukaa alarinteillä ja käynyt sulke-massa tärkeimmät ovet ja luukut.

Omalos on tuolla päin, Agave oli osoitellut niille. Menkää sinne.

Ei Agave mitään ihmeempiä ollut nähnyt. Niitä tavallisia vain: matkustajakoneita vilkkuvine valoineen, muutamia koptereita, jokin pienkone, ties mistä kaukaa harhautunut riippuliitäjä, joka sai sydämen nousemaan kurkkuun, kaukaisien autojen valokiiloja yössä. Tämmöisiä havaintoja. Vastapäisillä rinteillä näkyy joskus liikennettä, ylemmille teille pyrkiviä vuorikiipeilijöitä, kilpapyöräilijöitä, moottoripyöriä, onneksi suurin osa kaartaa kaukaa ohi, laskeutuvat etelän ja lounaan eloisiin kyliin, mistä minä tiedän minne. Mutta pimeys niidenkin päälle putoaa kuin säkki, kaikkien teiden valaistuksia ei kukaan ole enää jaksanut tulla korjaamaan

maanvyöryjen ja järistysten jälkeen. Mitäs täällä, äksyjä vuorten tuulia, jotka tipauttelivat hedelmiä ennen aikojaan. Tiheitä loppukevään sateita, viikon mittaisia sankkoja sumuja, jollaisia ei ennen ollut. Hulluja kaakkoisia virtauksia, kauhatuulia jotka leuhauttivat heinäsiirkkoja vuortenrinteisiin. Lepakoita jotka palaavat räystäskoloihinsa.

Se oli Mikiksen laulu, Agave muistutti.

Niin mikä?

Lepakot, niitäkin on vuosi vuodelta vähemmän.

Mies vaihtoi jalkaa ja syljeskeli, katseli paitaansa ilmestyviä punaisia pilkkuja ja pyyhki niitä paperinenäliinalla.

Ei siis mitään erityistä?

Ochi, ochi. Mitä nyt koko maailma on mullin mallin, Agave vastasi pontevasti, olikin maaliskuussa kun viimeksi jollekulle ulkopuoliselle oli pidempään puhunut. Silloin ranskalainen nuorisoujoukko kävi kyselemässä laskettelurinteistä. Agavea nauratti, hän katseli ylöspäin, valkoisia vuorenhuippuja. Voihan sinne ylös mennä. Viime vuonna kuoli seitsemän – vai oliko se viisi vuotta sitten? Helikopterit silloinkin pörräsivät päiväkausia, etsivät nuoria hiihtoturisteja rinteiltä. Löytyivät vasta kesäkuulla, viimeistenkin lumien sulamisen jälkeen.

Kiikarimies tähyili ylös vuortenrinteille ja katseli sitten koiraa, joka oli mennyt puun alle varjoon, makasi matalana, välkäytteli hampaitaan. Agave heilutteli keppiään, kopautteli piikkipensaita, sorkki pölyisiä kiviä, männynkäpyjä, näki äkkiä maassa kiiltävän drakmankolikon.

Agave alkoi hyräillä laulua lepakoista jotka pakenivat aamun-koittoa.

Tuommoinen koira syökin paljon, mies totesi ja laittoi suuhunsa kaksi palaa purukumia.

Koira mikä koira, Agave vastasi. Puolet karkeaa, puolet sileää. Väärät sääret, eriparia silmät. Lyöttäytyjien sukua: ei Agave niitä luojaanluomia ollut raaskinut hoitamatta jättää, vaikka niiden viis-toiksi jalostetut isoisät olivat tulleet kylään vuosikymmeniä sitten sotilassaappaiden kyljissä.

Saksan kieli täällä pualeskelee kivenkoloissa, Agave puuskahti ja vieritti kepillään pienen kiven rinteeseen.

Mies vilkaisi alaspäin rinteille, nosti kiikarit vielä kerran silmilleen ja heilautti sitten kättään kuin olisi huitaissut mehiläistä.

Agave silmäili miestä ja kohensi huiviaan. Onko teiltä joku ihminen kateissa? Vai tulitteko muuten vain tätä kylää katsastamaan? Kyllä täällä vielä eletään. Väestönlaskija kävi viime syksynä ja tarjosin taatelihunajakakkua, suvun resepti, vie kielen mennessään.

Mies jauhoi purukumia naama peruslukemilla, poimi kiven ja heitti sen alas, iltapäivän hiljaisuudessa kuului kuinka kivi sinkoili sinne tänne, lintu räkäisi, kaiku vastasi.

Teidänpö virittämä se kummallinen kyltti tuolla alemmassa mutkassa on? Siinä on muuten harvinaisen vaarallinen paikka millekään kyltille. Paljonko teikäläisiä vielä asuu näillä main?

Ei paljoa, mutta tarpeeksi, Agave vastasi nopeasti. Joskus asui neljäkymmentä perhettä, kaikkien nimet muistan, ja muistan yksineläjätkin, hassut ja levottomat.

Mies näytti hetken siltä kuin kysyisi papereita, kaivoi sitten taskustaan pienen lehtiön ja kirjoitti siihen jotain.

Agave Lunataki, seuraavaksi yhdeksänkymmentäkolme. Neitsyt, kaksinkertainen, nouseva.

Agave hieroi nenänpieltään ja päästi pienen käheän äänen, kallionakkelin hähätyksen.

Ettekö enempää kysele? Terveenä olen pysynyt, kun ei ole liikaa paheita eikä pahoja ajatuksia. Pankkitili on, ja luotettuja tahoja jotka tuovat muutaman euron eläkkeen, silloin kun sitä jaksetaan tai muistetaan maksaa. Verikostoa ei meidän suvussamme tunneta, vaikka sfakialaisia ollaankin. Jumalan kanssa on hyvät välit. Radiota kuuntelen joka aamu ja ilta, kohta kai sujahtaa ohjuksia tästäkin ylitse suih vaan, kaikkea on näillä rinteillä nähty mutta niitä ei vielä.

Mies katsoi Agavea kummastuneena ja laittoi lehtiön takaisin taskuunsa, hipaisi etusormella ohimoaan.

Minä tulen vielä uudelleen, hän sanoi. Jos jotain sattuisi kuulu-
maan tai näkymään, olisi hyvä tietää.

Kunhan ei pommit upota sitä ennen koko saarta!

Mies katsoi Agavea kulmat kohollaan.

Syyria, Agave sanoi. Ja mitä niitä on. Tuossa kivenheiton päässä. Hafi oli sieltä päin kotoisin, asusteli täällä jonkun aikaa kultahamsteriensä kanssa, korjasi aitauksia ja vuoli aasien kaviot. Katosi yön selkään, niin kuin tulikin. Kultahamstereita vaan vilisee edelleen.

Agaven leuka tärisi ja suu aukeni, kieli lipoi huulia, jotain muu-
takin olisi tehnyt mieli sanoa, mutta heti ei tullut mitään terävää mieleen.

Ja laittakaa sitä mutkaa kuntoon, pensaistoa pitää raivata ja kiviä siirrellä, ettei tule onnettomuuksia. Tulee muuten lisää kynttilöitä tuohon teidän muistokappeliinne.

Laitetaan, laitetaan, Agave vastasi, suoristi helmojaan ja mulkaisu miestä kulmiensa alta, nykäisi koiraa, joka murisi matalasti.

Tiedustelumiehen käynnistettyä autonsa Agave pyyhki punaista hiekkaa käsivarreltaan, otti työtakin vyön pois koiran kaulasta ja taputti paksua turkkia, niin että tomu pelmahti. Hän katseli auton hälvenevää pölypilveä ja kävi pyyhkimässä muistokappelin lasin. Sisällä oli muutama valokuva ja kolme kynttilää.

Agave kääntyi ja alkoi astella talolleen päin: puutarhan tummat salkoruusut asennossa kuin salskeat nuorukaiset. Niin tummia että kaukaa katsoen mustia. Vanhat lajikkeet niissäkin kauneimpia.

Pyhä Eufemia Kaikkienylistämä Khalkedonilainen hönkäisee kimeästi, seisoskelee tiellä ja kuopii maata vuoronperään kummallakin etukaviollaan. Mitä nyt taas, senkin kärsimätön houkka. Pitäisikö sinulle kirjoittaa uusi hymni? Vai juhlapuhettako kenties odotat? Englannissa on sentään kuninkaalliset häät, Varvara Vardalos selostaa tänään seremoniat ja sen haluan kuulla, että tiedät.

Agave asettuu seisomaan Pyhä Eufemian eteen ja keinuttaa päätään.

Sinulle ei näemmä riitä mikään, vasta eilen kerroin sinulle äidistäsi, joka kulki aina vuohien perässä rinteillä, eikä ole hedelmä

pudonnut kauas, sen vain sanon. Minulla on muutakin touhua-
mista täällä kuin laittaa sinulle herkkuaterioita ja pitää sinulle seu-
raa. Kaikki tarinat on jo kerrottu, mitään uutta ei ole, ei yhtään
mitään mistä sinulle enää juttelisin. Ylistetty olkoon takkukarvai-
nen aasiutesi, sallimus ja siunaus ja amen.

Agave kumartaa ja nuuhkaisee pitkään, tuntee uuden tuoksun.
Metallinkarvas haju. Veren haju.

Agave nuuhkii syvään. Se se on. Veri mikä veri. Punaisentah-
mea tuoksu. Tiilimurskan ja saven sekoitus. Levottomuuden
haju. Tulkoon mitä tulee, Agave hyräilee itsekseen, *älä katso taak-
sesi, tyttö, katso eteenpäin, edessäsi on ruusuportti, astu siitä, kulje
sen kautta, sulje tuoksujen portti perässäsi, älä katso taaksepäin, ja
hypistelee veistä lonkallaan. Veitsi on veitsi, hän mutisee.*

Veitsi lonkalla nahkanauhassaan hameen alla jo kymmenvuo-
tiaana tyttösenä. Vuorten tytöt kulkivat sillä lailla, veitsellä viilsi-
vät talteen erityisen kauniin eukalyptuspuun kuorenpalan, sillä
sai parhaat yrtinoksat, sillä silpaistiin ystävyysvalat sormenpäihin,
tai niin kuin joillakin oli tapana, nimen alkukirjain kevyenä viil-
tona käsivarren sisäpuolelle, niin lähelle rannetta kuin uskalsi.

Niistä merkeistä eivät isät ja äidit pitäneet. Ystävyys on kat-
seessa ja teoissa, ei ystävyys tarvitse tuollaisia merkintöjä, ne
päivittelivät nuorten hulluja tapoja, monet olivat huolissaan ja
vihoissaankin. Vai tuommoisia muotejako sieltä kuvalehdistä
opitaan? Se englannin opettajako niitä höpsötyksiä teille on taas
tuputtanut? Eivät nuo ole kreetalaisia tapoja, eivät kreetalaisia
ollenkaan, ei tuollaisia pidä tänne tuoda. Tanssikaa yhdessä pen-

tozalia ja hasapikoa, pitääkö toisianne käsistä ja harteista niin kuin meillä on täällä ollut aina tapana. Pitääkö kohta kieltää nuorilta veitset? Kun veitsien perinteistä ei piitattu.

Mutta kylän salaisuus on kunnossa. Luolasto on kunnossa, Agave jutustelee itsekseen ja kuulostaa isältään. Käytävät lakaistu, seinät pyyhitty, vaikka enkeleitä olisi tulossa, olisi Lydia-äiti lisännyt. Perfektionisti, mitä siivoukseen tulee. Lunatakit olivat ikään kuin luolien talonmiehiä. He pitivät maanalaisesta kylästä huolta, kyläläiset olivat sen vastuun heille suoneet – ja Agave peri heiltä aivan liian aikaisin sen tehtävän.

Tulkoot vaan matkustavaiset talsimaan ja töllistelemään, hypistelkoot appelsiinipuiden lehtiä ja poimikoot raakoja oliiveja, kuvatkoot auringonkäristämiä naamojaan vasten raunioita ja hautausmaiden muureja. Kaikkea ne eivät saa nähdä koskaan. Tämän kylän salaisuus on ja pysyy.

Viime vuosina on ollut hiljaista.

Agave nojaa araukariaan. Ottaa kiinni ja halaa puuta. Pieniä kirkkaanvihreitä havunoksanpätkiä työntyy ulos rungosta, hän ei lakkaa niitä ihmettelemästä. Ne syöksyvät esiin valmiina kuin joku niitä ojentelisi puun sisältä. Joinain jouluina kauan sitten, silloin kun kylässä asui vielä muutama monilapsinen perhekunta Agaven lisäksi, he ripustivat araukarian alaoksille erivärisiä palloja ja tähtinauhaa. Siitä tuli aina onnelliset lapsuusajat mieleen, aika ennen laskuvarjoja ja saksan kieltä.

Muutama muurahainen vaeltaa vaivalloisesti rungolla. Agave tökkää yhtä sormellaan ja se pudottautuu.

Hän yrittää nähdä, mihin kohtaan muurahainen putosi ja kuo-
pii kengänkärjellään maata. Hän ajattelee Perhettä, äitiä, isää ja
lasta, jotka tulivat useana vuotena peräkkäin piipahtamaan, ajo-
ivat ensi kerralla harhaan ja jäivät sitten Agaven luokse juomaan
hunajateetä ja katselemaan maisemia, pikku lapsi ihastui kanoi-
hin ja vuohiin ja silloin vielä pörröiseen ja hoikkaan Pyhään Eufe-
miaan, yritti ratsastaakin sillä. Sen harharetken jälkeen ne tulivat
aina varta vasten Agavea tervehtimään, kun olivat Kreetalla. Rus-
kettuneet, iloisesti sanakirjakreikkaa ja englantia sekaisin jutus-
televat vanhemmat ja lapsi, jolla oli kirkaankeltainen lippalakki.

Agave on jo alkanut unohtaa, miltä he näyttivät. Pitkiä ja vaaleita.
Reippaita ja ystävällisiä. Mutta oliko lapsi tyttö vai poika? Millä
nimellä kutsuivat häntä? Ja toisiaan? Agave on unohtanut. Vuosi-
kymmenet huuhtoneet. Polaroid-kameralla otettu värivalokuva,
jonka he jättivät kerran jälkeensä muistoksi, on niin kellastunut,
ettei siitä enää erota kunnolla kasvonpiirteitä, kolme hahmoa hau-
tausmaan muurilla, kaksi isoa ja yksi pieni istumassa heidän välis-
sään. Agave oli kirjoittanut Perheen sukunimen muistiin valoku-
van taakse, mutta nimi on haalennut. Pienellä ihmisellä pitkäraa-
jainen pehmoinen lelu kainalossaan. Aina se sama, taisi olla kirahvi,
vai oliko pantteri. Mutta lapsi oli vaalea, hiuksiltaan ja silmiltään,
iholtaankin, ei ruskettunut niin kuin vanhempansa, tyttö tai poika,
kumpi lieneekään, ja oliko sillä väliä. Ensimmäiseksi aina kysyi
missä aasi on.

Valokuva ilmestyy aina toukokuussa keittiön pöydälle muis-
tuttamaan Perheestä, nojaa sinivalikoista Sofian pajan savikulhoa

vasten. Hölmöähän se on vuosikausia jotain turistiperhettä muistella, mutta ne tuntuivat olevan erilaisia, toivat Agavelle tuliaisikin, oman maansa suklaata ja keksejä, lapsi toi piirroksiaan, joissa oli pääosassa kumara koukkunokkainen mummo, kuin mikäkin sadun noita-akka, Agave sellaisena kuin lapsi oli hänet talvella muistanut.

Lokakuussa Agave vie valokuvan takaisin tienmutkan pikku muistokappeliin ja sytyttää kynttilän palamaan. Siellä isovanhempien, isän, äidin, veljien ja Toula-siskon vierellä on Perhe. Samalla Agave aina puhdistaa pikku kappelin roskista ja pyyhkii lasioven. Kerran sisällä oli haaleansininen linnunmuna, muutama vuosi sitten energiajuomatölkki.

Agave potkaisee mustan kiven menemään niin että ropina kuuluu. Jostain alkaa kuulua määkinää, vuohien kaulakellot kalkattavat.

Menetkös siitä höntyilemästä! Paha silmä! Huonoa onnea jaat!

Agavea seurannut koira peräännyy loukkaantuneena, kellahtaa istualleen ja nuolee vatsaansa. Vasta silloin Agave huomaa, että koiran tassuissa on verta.

Ei se ole vuohi

Kiria? KIRIA! *Parakalo*? Hei tyttö, mikä hätänä, kuuletko minua?

Voi hyvä ihminen! Sallimus ja siunaus, mitä tämä on?

»NUORUKAISET LASKEUTUIVAT
KUIN KUKANHAHTUVAT PITKIN SAARTA,
PLATANIAKSEEN JA KONDOMARIIN
SAAKKA, VIELÄKIN MUISTAN SEN NÄYN.»

Kreetalainen 93-vuotias Agave elää
autioituneessa vuoristokylässä aasin, koiran, kanojen,
vuohien ja muistojensa kanssa. Eräänä päivänä
hän löytää vuohipolulta pahoin loukkaantuneen
nuoren Monikan. Naisten yhden kesän mittainen,
ystävyydeksi lämpenevä suhde ja
risteilevät elämäntarinat ovat matka Euroopan
kuohuviin vuosikymmeniin,
rakkauden ja julmuuden tekoihin.

9 789510 405789

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-40578-9